

1 Existuje v tomto členskom štáte zákonná úprava majetkových pomerov v manželstve? Čo sa v nej stanovuje?

Majetkový režim manželov označuje všetky právne normy určené na usporiadanie majetkových vzťahov medzi manželmi a voči tretím osobám. Upravuje pravidlá vzťahujúce sa na manželov, pokiaľ ide o právomoci a vlastníctvo majetku počas platnosti režimu a po jeho zániku úmrtím alebo rozvodom. Ak si manželia nezvolili majetkový režim manželov v zmysle dohody manželov, vzťahuje sa na nich zákonný režim nadobúdania majetku do bezpodielového spoluvlastníctva manželov vymedzený v článku 1401 a nasl. Občianskeho zákonníka.

V tomto zákonnom spoluvlastníctve sa rozlišujú tri typy majetku: osobné majetky každého z manželov a spoločný majetok manželov.

Osobnými majetkami zostávajú všetky majetky, ktoré manželia vlastnili pred uzavretím manželstva, a majetok nadobudnutý počas trvania manželstva na základe dedičstva, darovania alebo odkazu majetku (článok 1405 Občianskeho zákonníka). Niektorý majetok osobného charakteru (ako je oblečenie, náhrada telesnej alebo psychickej ujmy atď.) vymedzený v článku 1404 Občianskeho zákonníka zostáva tiež v osobnom vlastníctve. Majetok nadobudnutý ako príslušenstvo alebo výmenou za osobný majetok tvorí tiež osobné vlastníctvo (články 1406 a 1407 Občianskeho zákonníka).

Spoluvlastníctvo zasa pozostáva z majetku, ktorý manželia nadobudli spoločne alebo osobitne počas trvania manželstva. Do tohto majetku patria aj výplaty a mzdy manželov. Existuje aj predpoklad spoluvlastníctva uvedený v článku 1402 Občianskeho zákonníka, na základe ktorého možno považovať za bezpodielové spoluvlastníctvo akýkoľvek majetok, o ktorom nemožno preukázať, že je osobným majetkom.

Každý z manželov má v zásade právo sám spravovať spoločný majetok a nakladať s ním (článok 1421 Občianskeho zákonníka). Súhlas obidvoch manželov je však potrebný pre najzávažnejšie úkony, akými je bezplatné nakladanie, scudzenie a vznik vecných práv k nehnuteľnostiam či podnikom alebo neobchodovateľných sociálnych práv atď. (články 1422 a 1424 Občianskeho zákonníka).

2 Ako si môžu manželia usporiadať majetkové pomery v manželstve? Aké sú v tomto prípade formálne požiadavky?

Pokiaľ ide o základné pravidlá, existuje zásada slobody v dohodách o majetkovom režime manželov. V článku 1387 Občianskeho zákonníka sa totiž stanovuje, že „zákon upravuje manželské spoluzitie, pokiaľ ide o majetok, len ak neexistujú osobitné dohody, ktoré môžu manželia uzatvoriť podľa vlastného uváženia, za predpokladu, že tieto dohody nie sú v rozpore s dobrými mravmi ani s nižšie uvedenými ustanoveniami“.

Manželja si teda môžu slobodne zvoliť svoj majetkový režim pod podmienkou dodržania záväzných pravidiel primárneho režimu stanoveného v článku 212 a nasl. Občianskeho zákonníka.

V Občianskom zákonníku sa uvádza niekoľko typov vzájomne dohodnutých pravidiel: vzájomne dohodnuté pravidlá na usporiadanie vlastníckych vzťahov (ako je režim univerzálneho spoluvlastníctva stanovený v článku 1526 Občianskeho zákonníka), oddelenie majetku (článok 1536 a nasl. Občianskeho zákonníka), účasť na bezpodielovom spoluvlastníctve manželov (článok 1569 a nasl. Občianskeho zákonníka).

Pokiaľ ide o formálne pravidlá, aby boli dohody o majetkovom režime manželov platné, musí sa spísať listina pred notárom, a to pred uzavretím manželstva (články 1394 a 1395 Občianskeho zákonníka). Dohody sa môžu meniť rovnakým postupom prostredníctvom notárskej zápisnice a podľa podmienok stanovených v článku 1397 Občianskeho zákonníka. Od nadobudnutia účinnosti zákona č. 2019-222 z 23. marca 2019 o programe na roky 2018 – 2022 a reforme súdnictva je možné zmeniť majetkové pomery v manželstve bez čakania na uplynutie obdobia dvoch rokov a schválenie zmeny režimu súdom v zásade už nie je potrebné (s výhradou predloženia námietok veriteľov alebo plnoletých detí).

3 Je slobodná vôľa ako si usporiadať majetkové pomery v manželstve nejaká obmedzená?

Zásada slobody vyplývajúca z dohôd o majetkovom režime manželov sa obmedzuje záväznými pravidlami primárneho režimu, ktoré sa uplatňujú na všetky režimy bez rozdielu.

Záväzné pravidlá sú stanovené v článku 212 a nasl. Občianskeho zákonníka. Medzi ne sa zaraďujú najmä ochranné opatrenia týkajúce sa obydla rodiny (článok 215 ods. 3), pravidlá týkajúce sa príspevku na uspokojovanie potrieb rodiny (článok 214 Občianskeho zákonníka), solidarita pri plnení záväzkov týkajúcich sa domácnosti (článok 220 Občianskeho zákonníka).

4 Aké sú právne účinky rozvodu, rozluky alebo zrušenia majetkových pomerov v manželstve?

V prípade rozvodu, rozluky alebo zrušenia manželstva majetkový režim manželov zaniká a vysporiada sa.

Vysporiadanie majetkového režimu manželov je konanie, ktoré prebieha pred notárom a spočíva v určení a ohodnotení majetku a dlhov, ktoré pripadnú každému z manželov.

Intervencia notára však nie je povinná, ak sa nedelí žiadny nehnuteľný majetok.

Príčiny zániku spoluvlastníctva sa stanovujú v článku 1441 Občianskeho zákonníka; ide o úmrtie jedného z manželov, vyhlásenie nezvestnosti, rozvod, rozluku, oddelenie majetku a zmenu majetkového režimu manželov.

Pokiaľ ide o dátum účinkov rozvodu, v prípade rozvodu na základe vzájomného súhlasu manželstvo zaniká ku dňu, keď nadobudne vykonateľnosť dohoda o rozvode uzatvorená ako súkromnoprávna listina a podpísaná advokátmi. V prípade rozvodu, ktorý vyhlásil súd, manželstvo zaniká ku dňu, ku ktorému nadobudne právoplatnosť rozhodnutie o rozvode.

5 Aké sú dôsledky úmrtia jedného z manželov na majetkové pomery v manželstve?

Úmrtie jedného z manželov je príčinou zániku majetkového režimu manželov. Tento zánik nastáva ku dňu úmrtia, pokiaľ ide o vzťahy medzi manželmi, ako aj vzťahy voči tretím osobám. Pokiaľ ide o manželov, ktorí si zvolili zákonný režim spoluvlastníctva, v článku 1441 Občianskeho zákonníka sa stanovuje, že spoluvlastníctvo zaniká úmrtím jedného z manželov.

V prípade úmrtia vydatej ženy/ženatého muža je tak potrebné dvojité vysporiadanie: najskôr majetkového režimu manželov a potom dedičstva.

Podľa článku 763 Občianskeho zákonníka, ak pozostalý manžel obýval a mal ako hlavné bydlisko byt/dom, ktorý patrí obidvom manželom alebo na ktorý sa úplne vzťahuje dedičské konanie, môže tento byt/dom bezodplatne užívať počas jedného roka. Ide tu o účinok manželstva.

6 Ktorý orgán má právomoc rozhodovať vo veci majetkových pomerov v manželstve?

Sudca pre rodinné záležitosti (*juge aux affaires familiales* – JAF) je príslušný rozhodovať o majetkových režimoch manželov (zákon č. 2009-506 z 12. mája 2009 o zjednodušení práva, dekrét č. 2009-1591 zo 17. decembra 2009 o konaní pred sudcom pre rodinné záležitosti vo veci majetkových režimov manželov a bezpodielového spoluvlastníctva, obežník CIV/10/10 zo 16. júna 2010 o právomociach sudcu pre rodinné záležitosti vo veci vysporiadania majetku).

V rámci rozvodu na základe vzájomného súhlasu bez intervencie súdu má dohoda manželov formu súkromnoprávnej listiny podpísanej advokátmi a uloženej medzi zápisnicami notára (článok 229-1 Občianskeho zákonníka). V prípade rozvodu na základe vzájomného súhlasu sa majetkový režim manželov musí vysporiadať v okamihu rozvodu. Dohoda musí povinne obsahovať stav vysporiadania majetkového režimu manželov a musí mať formu verejnej listiny, ak sa vysporiadanie týka majetku, na ktorý sa vzťahuje zápis do katastra nehnuteľností (najmä nehnuteľností) (článok 229-3 Občianskeho zákonníka). Ide tu teda o intervenciu dvoch advokátov a notára.

Spravidla je notár nevyhnutnou osobou pri vysporiadaní majetkového režimu manželov vždy, keď sa vysporiadanie týka aspoň majetku, na ktorý sa vzťahuje zápis do katastra nehnuteľností.

Súd rieši len sporné situácie alebo situácie bez dohody.

7 Aké sú dôsledky majetkových pomerov v manželstve na právne vzťahy medzi jedným z manželov a treťou osobou?

Článkom 220 Občianskeho zákonníka, v ktorom sa stanovuje primárny režim platný bez ohľadu na majetkový režim manželov, sa upravujú vzťahy medzi manželmi a tretími osobami. V tomto článku sa uvádza zásada solidarity medzi manželmi, pokiaľ ide o dlhy manželov: „Každý z manželov má právomoc sám uzatvárať zmluvy, ktorých predmetom je starostlivosť o domácnosť alebo výchova detí: za každý takýto dlh, ktorý dohodol jeden z manželov, zodpovedajú spoločne a nerozdielne. Zásada solidarity však neplatí v prípade zjavne nadmerných výdavkov s ohľadom na životný štýl domácnosti, užitočnosť alebo zbytočnosť danej transakcie či dobrú alebo zlú vieru tretej zmluvnej strany. Zásada solidarity neplatí ani vtedy, ak nedošlo k súhlasu oboch manželov v súvislosti s nákupmi na splátky alebo úvermi, a to okrem prípadov, keď ide o malé sumy nevyhnutné na zabezpečenie bežných životných potrieb a keď kumulovaná výška týchto úverov v prípade viacerých úverov nie je zjavne neprimeraná s ohľadom na životný štýl domácnosti“.

V rámci zákonného režimu spoluvlastníctva môžu veritelia v zásade vymáhať dlhy, ktoré manželia musia uhradiť zo svojho spoločného majetku podľa článku 1413 Občianskeho zákonníka.

Výplaty a mzdy jedného z manželov však môžu vymáhať veritelia druhého manžela len vtedy, ak bol záväzok dohodnutý v rámci starostlivosti o domácnosť alebo výchovy detí v súlade s článkom 220 Občianskeho zákonníka (článok 1414 Občianskeho zákonníka).

Spoločný majetok nie je viazaný ani vtedy, ak jeden z manželov sám uzatvoril záložnú zmluvu alebo úver. V takomto prípade je viazaný len osobný majetok a príjmy manžela, ktorý uzatvoril takúto zmluvu, čo neplatí, ak druhý z manželov so zmluvou výslovne súhlasil (článok 1415 Občianskeho zákonníka).

8 Krátky opis postupu rozdelenia majetkových pomerov v manželstve v tomto členskom štáte vrátane ich vysporiadania a zániku.

Na účely vysporiadania majetkového režimu manželov treba identifikovať jednotlivé majetkové podstaty (osobný majetok a spoločný majetok, náhrady a pohľadávky medzi manželmi, aktíva a pasíva). Ak existujú majetkové podstaty, ktoré sa majú deliť, pristúpi sa k rozdeleniu majetku a hodnôt medzi manželov.

V zákonnom režime bezpodielového spoluvlastníctva manželov platí zásada, že sa spoločný majetok rozdelí medzi manželov na polovicu. Strany sa však vo svojej dohode manželov mohli dohodnúť na nerovnomernom rozdelení majetku.

Rozdelenie spoluvlastníctva sa môže vykonať mimosúdnu alebo súdnu cestou. Pri mimosúdnom vysporiadaní sa medzi manželmi vyhotoví dohoda o rozdelení majetku. Bude mať formu notárskej zápisnice, ak sa týka majetku, na ktorý sa vzťahuje zápis do katastra nehnuteľností. Majetok sa rozdelí súdnu cestou, ak partneri nedospejú k dohode o vysporiadaní alebo rozdelení majetku. Sudca rozhodne o žiadostiach o udržanie majetku v bezpodielovom spoluvlastníctve alebo o prednostné pridelenie majetku (článok 831 Občianskeho zákonníka).

Bez ohľadu na to, či sa rozdelenie majetku vykoná mimosúdnu alebo súdnu cestou, postup sa skončí vytvorením podielov rovnakej hodnoty podľa zásady rovnocenného rozdelenia majetku. Takto každý spoluvlastník dostane majetok v hodnote, ktorá sa rovná jeho právam v bezpodielovom spoluvlastníctve. Ak konzistencia majetkovej podstaty neumožní vytvoriť podiely rovnakej hodnoty, ich nerovnomerná hodnota sa vyrovná doplatkom. Navyše môže dôjsť k prednostnému prideleniu niektorého majetku do podielu spoluvlastníka.

Rozdelenie majetku má ohlasovací účinok. To znamená, že sa na základe právnej fikcie predpokladá, že každý z manželov mal vždy vlastnícke právo k majetku, ktorý sa nachádza v jeho podiele, a že nikdy nemal vlastnícke právo k inému majetku, ktorý bol predmetom rozdelenia.

9 Aký je postup a dokumenty alebo informácie, ktoré sa zvyčajne vyžadujú na účely registrácie nehnuteľného majetku?

V rámci rozdelenia majetku mimosúdnu cestou týkajúceho sa majetku, na ktorý sa vzťahuje zápis do katastra nehnuteľností (inak povedané nehnuteľností), sa listina o vysporiadaní spoluvlastníctva musí povinne prijať vo forme notárskej zápisnice.

V článku 710-1 Občianskeho zákonníka sa totiž stanovuje, že „aby sa akýkoľvek úkon alebo právo mohlo formálne zapísať do katastra nehnuteľností, musí vyplývať z verejnej listiny, ktorú prijal notár pôsobiaci vo Francúzsku, zo súdneho rozhodnutia alebo z verejnej listiny, ktorú vydal správny orgán“.

Vtedy musia manželia uhradiť na jednej strane poplatok za rozdelenie majetku vo výške 2,5 %, vypočítaný na základe čistej hodnoty rozdeleného majetku, a na druhej strane poplatky a odmeny notára.

Posledná aktualizácia: 10/03/2022

Obsah pôvodných vnútroštátnych jazykových verzií na tejto webovej lokalite spravujú príslušné kontaktné body EJS. Preklady týchto textov zabezpečila Európska komisia. V prekladoch preto ešte môžu chýbať možné úpravy pôvodných textov, ktoré neskôr vykoná príslušný štátny orgán členského štátu. Európska justičná sieť pre občianske a obchodné veci ani Európska komisia nenesú žiadnu zodpovednosť ani inak neručia za informácie alebo údaje, ktoré tento dokument obsahuje alebo na ktoré odkazuje. Právne normy v oblasti autorských práv členského štátu zodpovedných za túto stránku nájdete v právnom oznámení.